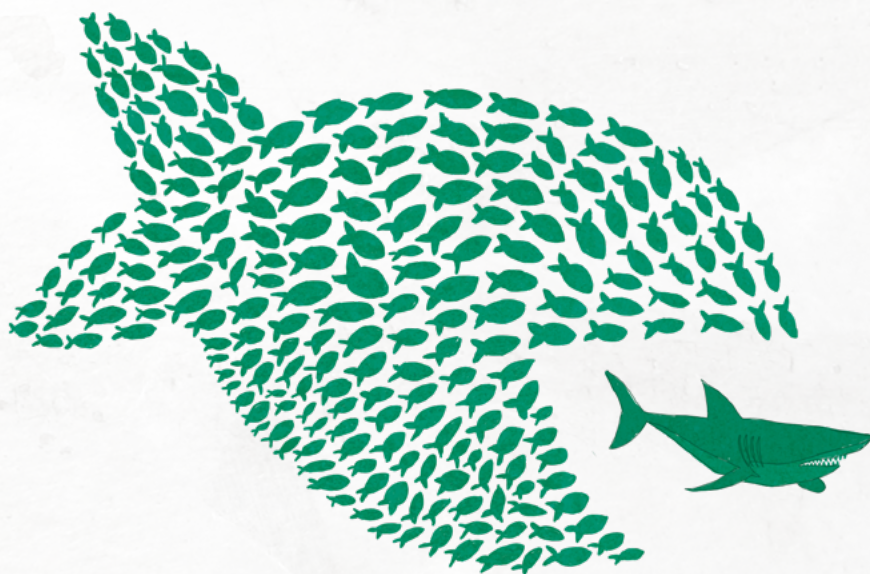

VÆR MED

EN PRAKTISK GUIDE TIL AT GØRE EN FORSKEL

FORUM FOR
MADSUVERÆNITET

Udgivet af Forum for Madsuverænitet

KAN VI OVERHOVEDET ÆNDRE NOGET?

Har du hørt om det nye marked, hvor du kan købe grøntsager fra lokale, økologiske småskala jordbrug? Det har været så svært at finde mad, der støtter et grønere og retfærdigt landbrug!

Men der er i hvert fald lidt færre, der gør det nu – og hvordan skal vi ellers ændre vores madkultur. Vi bliver nødt til at begynde et sted!

Men hvor skal vi ellers begynde? Alle de store forandringer er da startet med at nogen råbte op og ville noget andet!

Det er frivillige, der organiserer markedet og samtidig oplyser om, hvordan vores fødevarer-system egentlig ser ud, og hvordan det kunne være. Der er også tale om at lave kasser hver uge, så det ikke kun er et marked hver måned. Der er også ved at blive lavet en aktionsgruppe, som vil tale med politikerne og pressen og organisere ture for byboere ud på landet, så de kan se, hvor maden kommer fra.

Sådan var det også, før atomkraft blev endeligt fravalgt, og før økologien fik sit eget mærke. Få mennesker voksede til en bevægelse, og med den fulgte forandringerne. Men jeg kan godt genkende, hvad du siger; vi bliver nødt til at skabe folkelige bevægelser, hvor alle kan være med.

Ja, jeg har set det. Men altså, det ændrer jo ikke noget. De fleste går alligevel hen i supermarkedet og betaler alt for lidt for deres mad, som alligevel er importeret fra den anden side af jorden.

Jeg siger bare, at i det store hele kan vi ikke ændre noget alligevel ...

Men altså, det er jo bare nogen, der køber noget lidt andet – er det egentlig så anderledes?

Okay, sejt nok. Men jeg har altså ikke så meget tid, og jeg tror altså, det er de færreste, der gider sådan noget.

ORGANISERING SKABER FORANDRING

Denne folder fra Forum for Madsuverænitet er et forsøg på at tydeliggøre, hvordan alle kan være med til at skabe en mere bæredygtig og retfærdig verden. Vi har samlet en række eksempler på organiseringer, der har gjort en forskel. Der findes tusinder af måder at organisere sig på, og der findes ikke én rigtig model. Der findes muligvis lige så mange svar, som der findes mennesker på kloden, men vi tror på, at det for mange må tage udgangspunkt i det levede liv og derfor lokalt.

I Forum for Madsuverænitet tror vi på, at hvis vi ønsker at skabe en retfærdig og bæredygtig verden, hvor beslutningerne bliver taget demokratisk, angår det os alle sammen. Vi må opbygge den kollektive styrke, der skal til, for at udfordre magthaverne og dem med flest privilegier. Den styrke kommer fra at organisere sig, skabe handlekraft og derved forandring. Her nytter det ikke blot at mobilisere til sjældne demonstrationer, at 'like' på Facebook, at stemme hvert fjerde år og at købe de mest miljørigtige produkter. Det er i stedet at skabe grobund for en folkelig organisering og samtidig skabe forbindelser til den systemkritiske analyse og levedygtige alternativer, hvor social retfærdighed og demokrati driver og er kernen i kampen.

Samtidig er verden blevet mere og mere forbundet, men samtidig er der stadig store forskelle mellem land og by og mellem Syd og Nord. Vores lokale handlinger har konsekvenser på den anden side af jorden, og samtidig kan virkelighederne i storbyen synes meget langt fra landet, som kan ligge blot 100 km fra hinanden. Det er derfor umuligt ikke at have et globalt perspektiv på vores handlinger og de ting, vi ønsker at ændre.

I Forum for Madsuverænitet arbejder vi for en anden madproduktion - og et andet madproduktionssystem. Der findes allerede utallige eksempler på lokale madsystemer, der udfordrer det eksisterende system, og utallige eksempler på grupper, der modsætter sig det industrialiserede, monopoliserede fødevarer-system. Fælles er, at de har organiseret sig. Derfor har vi udformet og udgivet denne folder, som gerne skulle inspirere til, hvordan man netop kan organisere sig. Det gælder ikke kun inden for madproduktion, men inden for alle de kampe, vi kæmper for en mere bæredygtig og retfærdig verden.

HVORDAN KAN DU KOMME I GANG?

Her har vi samlet en række eksempler på grupper, der har organiseret sig og derfor kunnet medvirke til forandringer. Der findes også allerede mange organisationer og foreninger, du kan blive en del af.

Luk Ellebæk er en gruppe af aktivister, der arbejder for at oplyse om forholdene i Ellebæk Fængslet ved Center Sandholm og få det lukket. Gruppens indsats bygger på mange års arbejde for modstanden mod Ellebæk Fængslet.

Luk Ellebæk har mobiliseret mennesker, der allerede er aktive og deler gruppens holdning til global ulighed og uretfærdighed. Luk Ellebæk har brugt især tre metoder til at engagere flere og for at opbygge medejerskab og tilhørsforhold:

Det har været vigtigt, at gruppen har kunnet rumme forskellige måder at være aktiv på. Ikke alle har lyst til eller mulighed for at være med i aktioner og demonstrationer, derfor har gruppen gjort det muligt for nye frivillige at deltage på mange forskellige måder. Der er to grupper: Ellebæk besøgsnetværk og den mere aktivistiske Luk Ellebæk.

Gruppen har erfaret, at det har været nemmere at engagere folk til at være aktive, hvis der både tages højde for, hvad folk er gode til og har interesse for.

For at få nye frivillige og aktive har det fungeret godt, at de nye har fået en konkret opgave, de kunne engagere sig i.

Amager Fælleds Venner er en borgergruppe, der også er støttet af en række organisationer. Sammenslutningen arbejder for at bevare Amager Fælled, naturen og dyrelivet og undgå bebyggelse på området.

Amager Fælleds Venner er lykkedes med at skabe en stor og bred bevægelse om en enkelt sag. For at kunne dette har Amager Fælleds Venner:

- besluttet ikke at være partipolitisk for ikke udelukke nogen, men prioriteret, at alle kan deltage uanset politisk baggrund
- organiseret sig i mindre arbejdsgrupper og har derudover en koordinationsgruppe, som holder månedlige møder. Koordinationsgruppen står for den overordnede koordinering og sørger for, at grupperne har lyst og energi til at arbejde med de forskellige emner.

Den Grønne Studenterbevægelse (DGSB) er en organisering for studerende og unge, der arbejder for at løse klima- og biodiversitetskrisen. DGSB har ifølge dem selv strategisk valgt at være "de pæne og søde", da de mener, det så giver mulighed for at skælde lidt mere ud engang imellem.

For at gøre det let at blive en del af DGSB

- holdes intramøder, inden de rigtige møder begynder, med fokus på, hvordan DGSB er organiseret, og hvad de forskellige motivationer er for at møde op.
- holdes intramøderne også, for at de nye kan møde hinanden, og for, at de kan opbygge forhold på tværs, da DGSB har erfaret, at det i høj grad er de sociale forhold, der gør, at aktive bliver og vender tilbage.

DGSB finder, at det kan være let at bruge meget tid på interne processer og har derfor valgt at fokusere på "folk, der er unge af sind", da DGSB mener, at det gør det lettere at blive enige om organisationens arbejde, fordi medlemmerne vil ligne hinanden mere.

Trampolinhuset arbejder med integration af flygtninge og arrangerer praktikforløb. For at kunne appellere til og tiltrække dem, det handler om, fokuserer Trampolinhuset på:

- at holde sig på god fod med dem, der har adgang til for eksempel asylcentre som kommunen og Røde Kors. Derfor er det begrænset, hvilke former for aktiviteter, Trampolinhuset har engageret sig i. De har ikke selv kunnet gå på gaden og demonstrere, men har været glade for, at andre organisationer gør det.
- at afholde aktiviteter, som viser, hvordan de synes, man bør behandle flygtninge.

Trampolinhuset begyndte med at sætte fokus på flygtninge og asylansøgers forhold - ikke ved at tale om dem, men tale med dem og inddrage dem i analysen og i processen for at finde løsninger på udfordringerne.

Miljøforeningen Tuse Næs er en lokal miljøgruppe, der arbejder for at mindske udbredelsen af industriel svineproduktion på Tuse Næs. Gruppen har også engageret sig i nationalt arbejde samt hjulpet andre lokale grupper i samme situation.

For at udbrede sit budskab har Miljøforeningen Tuse Næs:

- indgået samarbejde med større nationale organisationer og sammen organiseret demonstrationer, onlinekampagner og større netværksmøder.
- været med til at afholde netværksmøder for lokalsamfund i lignende situationer, så grupperne har kunnet lære af hinanden og finde støtte.
- kædet budskabet om den skade, svineproduktionen har lokalt, sammen med globale skadevirkninger.

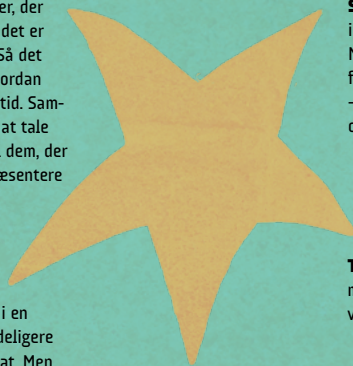
At skabe en organisation eller et fællesskab tager tid, og der er mange ting at tænke på – også mange andre ting end lige den sag, I arbejder med. For at det på lang sigt er bæredygtigt at være aktivist for alle, kan det være vigtigt at tænke på:

Repræsentation:

Det kan ofte blive de samme mennesker, der taler på vegne af organisationen, men det er mange forskellige, der laver arbejdet. Så det kan være en god idé at tænke over, hvordan forskellige køn, etniciteter mv. får taletid. Samtidig er det vigtigt at tænke over ikke at tale på vegne af nogen, men give taletid til dem, der er berørt af sagen, i stedet for at repræsentere dem som stille ofre.

Alle roller er vigtige:

Der er mange opgaver at tage vare på i en organisation, og ofte er nogle mere tydeligere end andre, og nogle bliver mere værdsat. Men en organisation kan ikke fungere, uden at nogen tænker på for eksempel rene toiletter, madlavning og ikke mindst omsorg.

Succes er mange ting: Det kan være svært ikke kun at tænke på, om endemålet er opfyldt. Men at skabe en organisation, at mobilisere flere og få en sag på dagsordenen er også sejre – så det er vigtigt at tage sig tid til evaluering og refleksion.

Tid: Det tager tid at skabe forandring, nå nye målgrupper og udbrede sit budskab. Det er vigtigt at sætte pris på det, der er nået.

Omsorg og anerkendelse: Der er altid mange ting at gøre i en organisation, og det er heller ikke ukendt, at aktivister brænder ud. Så det er vigtigt også at tage sig tid til omsorg for sig selv og hinanden og anerkende det, I har nået og gjort – ligesom anerkendelse af dem, man står på skuldrene af.

HVAD KAN DU GØRE?

Alle kan være med til at få en sag på dagsordenen - det er ikke kun et politikeranliggende. Derfor har vi samlet en række ideer til, hvad du eller din gruppe kan gøre for at få jeres sag på dagsordenen.

AKTION

Demonstration: En demonstration kan vise, at I er mange, der er utilfredse, men den kan også skabe sammenhold mellem aktive.

Civil u lydighed: I kan for eksempel besætte en produktionsfacilitet eller blokere adgangen til et kontor. I behøver ikke være mange, det er kommunikationen, der får budskabet langt ud.

Gadeteater: I kan skabe opmærksomhed i det offentlige rum gennem for eksempel flashmobs, oppustelige figurer eller udstillinger. Det kan tiltrække en anden målgruppe. I kan samtidig dele flyers ud, så I kan uddybe jeres budskab.

Banner: Stå med et banner, eller hæng det op. Vælg et strategisk sted, så mange eller de rigtige mennesker ser det. Tænk på, at det skal give gode fotomuligheder.

OPLYSNING

Arrangementer: I kan arrangere en koncert eller et folkekøkken for en større gruppe mennesker, hvor I samtidig kan fortælle om jeres sag. I kan også bruge arrangementet til at samle penge ind til jeres aktiviteter.

Workshops: I kan afholde workshops for mindre grupper af mennesker, der muligvis vil være aktive for jeres sag. Til jeres workshops kan I selv holde oplæg, give mulighed for diskussion, lave plakater og flyers eller invitere en oplægsholder, der ved særligt meget om emnet.

Materialer: I kan udarbejde og udbrede flyers, plakater og/eller undersøgende rapporter.

Netværk: I kan skabe sammenhold med ligesindede ved at arrangere møder for grupper, der arbejder med samme problemer. Herigennem kan I støtte hinanden, give hinanden gode ideer og sammen få jeres budskab længere ud.

FORTALERARBEJDE

Åbne breve: I stedet for kun at sende et brev med jeres holdninger til et ministerium eller en politiker kan I offentliggøre gennem jeres egne kanaler som Facebook, Twitter, hjemmeside og/eller lignende kanaler/sociale medier. Eller I kan prøve at få en avis til at trykke det.

Høringsvar og klager: Det er ofte muligt at indsende høringsvar og klager over afgørelser vedrørende for eksempel bebyggelse, som medfører miljøødelæggelse. Det kan både være på kommunalt, nationalt eller EU-plan.

Møde med politikere: I kan arrangere møde med politikere både på lokalt og nationalt plan. Det er både en mulighed for at gøre opmærksom på jeres sag og eventuelt indgå et samarbejde.

KOMMUNIKATION

Sociale medier: Lav en kampagne på de sociale medier, så I når mange mennesker. Det kan være twitterstorm eller infografikker.

Name & shame: Hvis en specifik virksomhed står bag den uretfærdighed eller ødelæggelse I kæmper imod, kan I få virksomheden i tale eller få den til at stoppe handlingerne ved at fortælle offentligt, hvad virksomheden foretager sig.

Kronikker og læserbreve: Mange aviser, lokale som nationale, tager læserindlæg. I kan både indlede en debat og svare på eksisterende indlæg.

Cases: Skriv korte historier, som illustrerer det, I arbejder med, gennem konkrete eksempler og personer. Det er også altid godt at have billeder med.

Organisér ture som Miljøforeningen Tuse Næs

Miljøforeningen Tuse Næs har arrangeret ture i lokalmiljøet, hvor det lokale miljø og den lokale biodiversitet vises frem. Ud over at fremvise naturen er der også indgået kunstværker udført af lokale. Turene har tydeliggjort, hvordan det lokale miljø er truet af forurenende aktiviteter, og har engageret lokale gennem både kunst- og naturinteresse. Det har været muligt at få flere og nye lokale beboere med på turene, da det er en anderledes måde at tale om sagen på.

Lav en protestlejr som Luk Ellebæk

Luk Ellebæk arrangerede en protestlejr på 48 timer over en hel weekend ved Ellebæk Fængslet. Formålet med lejren var dels at skabe mere fællesskab og samvær, dels rent fysisk at genere driften af centret, skabe en platform for udvikling af aktiviteter, vidensdele og skabe netværk. Lejren giver også nye aktivister mulighed for at lære om sagen og blive aktive.

Engager kendte som Amager Fælleds Venner

Amager Fælleds Venner har arbejdet med simple budskaber, som kan forstås af alle, da sager hurtigt kan blive komplekse for udenforstående. Budskabet skal være let og hurtigt at servere, og der skal være noget, som folk kan byde ind med. For at få deres budskab længere ud har Amager Fælleds Venner formået at få kendte danskere med i deres bevægelse, og kunstnere er kommet og har underholdt til nogle af bevægelsens arrangementer, hvilket har hjulpet borgerbevægelsen med at blive en kendt bevægelse.

NÅR I PLANLÆGGER JERES AKTIVITETER, KAN DET VÆRE GODT AT TÆNKE OVER:

Hvorfor: Tænk over, hvorfor I har valgt netop denne type aktivitet – hvad er formålet, hvad vil I ændre og opnå, og hvordan passer netop denne type aktivitet til jeres sag.

Hvad: Tænk over, hvad aktivitetens budskab er. Det er ofte en fordel at have ét klart og simpelt budskab.

Hvem: Tænk over, hvem aktiviteten er målrettet mod, og hvorfor netop denne aktivitet giver mening i forhold til målgruppen.

Hvornår: Tænk over, hvornår det giver mening at udføre aktiviteten, så der er størst chance for, at der bliver lagt mærke til den – det kan være medierne allerede har fokus på sagen eller et møde finder sted, så der alligevel er opmærksomhed. Det kan også være, at aktiviteten foregår et fysisk sted, hvor der nogle gange er mange mennesker.

Hvor: Tænk over, hvor det giver bedst mening, at aktiviteten foregår – både om det er fysisk eller online, og hvilket fysisk sted. Der kan være stor symbolværdi i at stå det rigtige sted. Det kan også være et sted, hvor mange kommer forbi og ser aktiviteten, eller et sted, der giver gode billeder.

Hvordan: Planlæg aktiviteten helt ned i detaljen. Hvem gør hvad (for eksempel sender pressemeddelelse ud, tager billeder, snakker med pressen), hvornår (for eksempel skal pressen kontaktes i dagene op til) og hvilke ting har I brug for (både fysiske ting og for eksempel også en Twitter-konto). Husk også at tænke over afslutningen af aktiviteten, og om der er noget, der skal gøres efter selve aktiviteten (for eksempel kommunikerer på sociale medier, billeder sendes til pressen og intern evaluering).

Rækkevidde: Tænk over, hvordan I får aktiviteten kommunikeret ud, og hvor langt ud budskabet skal nå. Skal I kontakte pressen, skal I forsøge at nå mange mennesker i den brede befolkning gennem for eksempel flyeruddeling eller sociale medier.

Alliancer: Det kan være en fordel at være flere organisationer, der går sammen om en sag, så den kan få større rækkevidde og gennemslagskraft. Men det kræver ofte længere tid og flere møder for at blive enige sammen. Det kan også være sværere at styre budskabet.

Find mere inspiration her:

Beautiful Trouble og Beautiful Rising

Earth First: Direct action manual

Hilary Moore & Joshua Kahn: Organising cools the planet

Young Friends of the Earth: Days of action for Global Justice, action toolkit

MADSUVERÆNITET I FOKUS

Madsuverænitet står for lokalbefolkningers ret til selvbestemmelse over deres jord og landbrugsproduktion og for alles ret til sund mad, der er produceret ved økologisk bæredygtige metoder.

Vores fødevarer system er bundet sammen på kryds og tværs over hele kloden, og det kan være uoverskueligt at forestille sig, hvordan det kunne være anderledes. Men samtidig er madproduktionen også noget, der kan ændres lokalt, og hvis vi gør det anderledes – mere bæredygtigt og retfærdigt – herhjemme, kan det have positive, globale konsekvenser.

Der findes allerede mange gode eksempler på madsuverænitet. Men vi har brug for at udbrede disse løsninger, hvis vi skal skabe et bæredygtigt og retfærdigt madsystem. Du kan være med og finde inspiration til, hvordan du kan skabe madsuverænitet lokalt og globalt i eksemplerne nedenfor.

Produktion: Fællesskabsbaserede jordbrug og producentfællesskaber

I det fællesskabsbaserede jordbrug indgår producent og aftagere i et fællesskab. Aftagerne køber hele sæsonens produktion på forskud, så producenten er sikker på at afsætte produktionen. I producentfællesskaber, som En del af Herslev, er forskellige producenter gået sammen og skaber synergi ved at udnytte hinandens restprodukter og skabe en mangfoldig lokal madproduktion.

Distribution: Fødevarerfællesskaber og grimme grøntsager

I fødevarerfællesskaber skaber forbrugere en indkøbsforening og køber lokale grøntsager. Forbrugerne er med til at drive foreningen og skaber derved bånd mellem producenter og aftagere uden mange mellemlid. Eat Grim sørger for, at de grøntsager, der sædvanligvis ikke når forbrugerne, fordi grøntsagerne er grimme, kommer i kasser og leveres til forbrugere.

Fællesskab: Økologiske kommuner

Lejre kommune har sat et mål om at blive økologisk kommune, hvor kommunen kan brødføde lokale og regionale borgere med økologiske og lokale fødevarer. På Bornholm er borgergruppen Bornholms Økojord dannet for at opkøbe landbrugsjord og forpakte den ud til yngre kræfter, der kan omlægge til økologi.

Kampagne: Free the Soil

Kampanen Free the Soil satte fokus på kunstgødningens rolle i det industrielle landbrug og klimaforandringer. Det var en fælleseuropæisk kampagne, som kulminerede i en protestlejr og en direkte aktion møntet på en af de største producenter af kunstgødning, YARA.

Undervisning: Skolehaver

En skolehave giver elever mulighed for at stifte bekendtskab med at dyrke egen mad. Det er første skridt på vejen til madsuverænitet at forstå, hvor maden kommer fra. Skolehaver kan være alt fra en vindueskarm til en større fælleshave med andre skoler. En skolehave giver elever mulighed for at få deres praktiske evner i spil og for at lære på andre måder end den klassiske.

Denne folder er udgivet af Forum for Madsuverænitet. Forum for Madsuverænitet er et samarbejde mellem organisationerne Global Aktion, Landsforeningen Levende Hav, Frie Bønder - Levende Land, Mellemamerika Komiteen, NOAH - Friends of the Earth Denmark, Permakultur Danmark og PUGAD. Forum for Madsuverænitet arbejder for at fremme kendskab og opbakning til madsuverænitet og de underliggende principper både i Danmark og internationalt.

Forum for Madsuverænitet har de seneste to år haft fokus på at udbrede madsuverænitet lokalt og samtidig lære af de mange lokale aktører, der allerede udøver madsuverænitet i praksis. Vi har også haft fokus på at lære af andre organiseringer, der har viden og erfaring med at skabe handlerum og engagement. Tusind tak til de aktører, der har inspireret os, og som vi har interviewet gennem projektet. Tak til Marronage, Luk El-lebæk, Trampolinhuset, Den Grønne Studenterbevægelse, Ældresagen, Miljøforeningen Tuse Næs, Danmarks Naturfredningsforening, Ungdomsbureauet, Mellemfolkeligt Samvirke, Roskilde Økologiske Fødevarefællesskab, En del af Herslev, Københavns Madhus, Smagen af Danmark, Eat Grim og Lavringe Jord.

Støttet af

**GLOBALT
FOKUS**

Forskningsfonden af 1971

